

HUQUQ GLOBALIZATSIYASINING XORIJIY MAMLAKATLAR QONUNCHILIK TIZIMIGA TA'SIRI

Jomurodov Jasurbek Abduraxmon o'g'li

Toshkent davlat yuridik universiteti, Magistratura va sirtqi ta'lim fakulteti,
Davlat boshqaruvi huquqi yo'nalishi talabasi

Anotatsiya:

Ushbu maqolada globallashuv jarayonining ahamiyati ko'rsatilib o'tilgan. Bundan tashqari, globallashuv xususan, huquq globalizatsiyasi tushunchasini mazmun mohiyati to'g'risidagi bir qator olimlarning ilmiy-nazariy qarashlari tahlil qilingan. Shuningdek, Globallashuv obyektiv fenomen sifatida nimalarda namoyon bo'lishi yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Globallashuv, huquq globalizatsiyasi, fenomen, gomogenlashuv, destruktiv, huquq tizimi, institutsional, konversiya, integratsiya, transmilliy korporatsiya.

Annotation:

This article highlights the importance of the globalization process. In addition, the scientific-theoretical views of a number of scientists on the meaning of globalization, in particular the concept of globalization of law, were analyzed. In addition, it has been explained how globalization manifests itself as an objective phenomenon.

Key words: Globalization, globalization of law, phenomenon, homogenization, destructive, legal system, institutional, conversion, integration, transnational corporation.

Аннотация:

В данной статье подчеркивается важность процесса глобализации. Кроме того, были проанализированы научно-теоретические взгляды ряда ученых на значение глобализации, в частности концепцию глобализации права. Кроме того, объяснено, как глобализация проявляется как объективное явление.

Ключевые слова: Глобализация, глобализация права, явление, гомогенизация, деструктивная, правовая система, институциональная, конверсия, интеграция, транснациональная корпорация.

Bugungi dunyoda sodir bo'layotgan globallashuv jarayonlarni tushinish, ularni baholash oson emas, chunki bu jarayon juda keng qamrovli voqealarni, makonni qamrab olmoqda. Turli ommaviy axborot vositalari va ko'plab ilmiy adabiyotlarda "global", "globalizatsiya", "globallashuv" tushunchalari keng ishlatilmoqda. Ularning umumiy xususiyatlari umuminsoniy hamda umumplanetar voqelikda namoyon bo'lmoqda. Globallashuv alohida atama, aksioma sifatida talqin qilinadi. "Global" so'zi fransuzchadagi "global" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "umunga oid", "umunga taalluqli", : "umum bilan bog'liq" kabi ma'nolarini anglatadi. Etimologik nuqtai nazardan olib qaralganda "globus" ya'ni "shar" degan ma'noni bildirgan. Globus deganda yer shari tushuniladi.

Shunday qilib, globallashuvning ikki tomoni bor: obyektiv, bu ijtimoiy-madaniy makonning universallashuvida namoyon bo'ladi; Bu odamlarning ijtimoiy sa'y-harakatlariga bog'liq bo'lib, har xil kengayishda o'zini namoyon qiladi, ya'ni odamlarning sferaga faol kirib borishga, ta'sirini kengaytirishga va o'z qarashlarini, madaniy shakllarini qo'yishga intilishlari. Fikrlar doirasi bu yerda juda keng. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, uzoq vaqtga qaramay ushbu hodisani ilmiy o'rganish va ko'plab ilmiy izlanishlarga qaramay globallashuvga bag'ishlangan tadqiqotlar, globallashuv fenomeni tushunchasi va mazmuni masalasi muhokama uchun ochiq bo'lib qolmoqda, bu mavzu hali tugamagan. Ijtimoiy hayotning alohida sohalarida globallashuv bo'yicha tadqiqotlar yanada dolzarb bo'lib tuyuladi. Globallashuv fenomenini ko'rib chiqishda bir yoqlama yondashuv bo'lmaydi. Odatda, globallashuv haqida gapirganda, globallashuv jarayoni cheksiz, aniq davom etishi mumkinligini anglatadi butun dunyo birlashmaguncha3

Globallashuvning obyektiv fenomen ekanligi quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- jahon xalqlari, davlatlari global hamkorlikni tabiiy zaruriyat, ijtimoiy taraqqiyot qonuni sifatida qabul qilayotganida;
- jahon bozori va jahon jamiyati subyektiv qarashlar mahsuli bo'lmay, ijtimoiy-iqtisodiy integratsiya, transmilliy aloqalar va hamkorlik natijasiga aylanib borayotganida;

– inson faoliyati va qiziqishlari doirasining global tarzda kengayib, milliy chegara va lokal tartiblarni “qayta baholash”ga undayotganida;

– erkin bozor munosabatlari turli iqtisodiy, moliyaviy, ekologik, ma’naviy inqirozlarni keltirib chiqarib insoniyat hayotini xavf ostiga qo’yishi yoki xomashyolar urushni keltirib chiqarishi mumkinligi real voqelik sifatida qaralayotganida;

– intellektual izlanishlar bir tomondan, insonning ijodiy, kreativ faoliyatini oshishiga yordam berishini, ikkinchi tomondan, aynan ushbu intellektual kuch yadro quroli orqali kelajakka, sayyoraga fojialar keltiruvchi fenomenga aylanishi mumkinligi anglayanotganida;

– kuchlarning, antiglobalistik g’oyalarni targ’ib etishi va umumsayyoraviy muammolar yechimiga qarshi chiqayotgani, asta-sekin bo’lsa-da, jahon hamjamiyati tomonidan real xavf sifatida e’tirof etilayotganidadir.

Huquqiy globallashuvning ahamiyatini aniqlash uchun uning tushunchasi bilan bog’liqligini ko’rib chiqish kerak. "Qonun konvergensiya" bu ham integratsiya jarayonlarini nazarda tutadi. Integratsion rivojlanish ilmiy-texnikaviy va ijtimoiy-iqtisodiy progressiyaning umumiy tendensiyalari va imperativlariga asoslanadi. Natijada "konversiya" va "globallashuv" tushunchalari tadqiqotchilar tomonidan yagona integratsiya jarayonining bir qismi sifatida ko’rib chiqiladi.

Shu bilan birga, huquq globallashuvi global huquqiy makon yaratish jarayonidir. Bunda milliy qonunchilik tizimlari o’z ahamiyatini yo’qotishi kerak. Global huquq tizimini yaratishning vositalaridan biri Qonun konvergensiya hamda uning maqsadi milliy huquqiy tizimlarning eng samarali milliy huquqiy amaliyotlarni birlashtirish uchun o’zaro ta’sirdir. Qonunning konvergensiya global huquq tizimini yaratish vositalaridan biri bo’lib, uning maqsadi milliy huquqiy tizimlarning eng samarali milliy huquqiy amaliyotlarni birlashtirish uchun o’zaro ta’siridir. Shu bilan birga, ushbu mezon ancha shartli bo’lib, bu jarayonlarning birlashgan huquqiy mohiyatini ta’kidlashga imkon beradi. Huquq sohasini axborotlashtirish ham huquqiy globallashuvning muhim yo’nalishi hisoblanadi. Ayniqsa, normativ huquqiy aktlarning rasmiy nashr etilishi interaktiv hisoblanadi, Rossiya Federatsiyasida bir qator davlat idoralari, jumladan, Oliy sud murojaatchilariga internet orqali shikoyat qilish imkoniyatini yaratib berdi, sud jarayonlarida videokonferentsaloqa tizimlaridan faol foydalaniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. <https://newjournal.org/index.php/01/article/view/12915/12526>
2. Davlat huquq asoslari 10--11 sinf
3. <https://namdu.uz/media/Books/pdf/2024/05/28/NamDU-ARM-2175>
Globallashuv_va_mintaqaviy_iqtisodiy_integratsiya_ja_KNDT6J6.pdf
4. Davlat huquq nazariyasi
5. <https://econolawresearch.wordpress.com/2010/09/07/iqtisodiy-rivojlanishda-intellektual-mulk-huquqi-himoyasi-zaruriyati/>
6. <https://izoh.uz/word/huquq>
7. Giddens A. The Con cegences of Modernity. Cambridge: Polity Press, 1990.P.64.
8. Jumaniyazov X.S., Sobirova M.A., Nigmanova U. B. Globallashuv asoslari.- Toshkent: Navro`z, 2015.12-13b.
9. И.К.Морозов. Особенности правовлй глобализации в современном мире

